

8. СУ "Васил Левски"
София 1797, р-н „Студентски“, ж. к. "Младост I", ул. „Полк. Г. Янков“ № 3,
тел. 02/8719035, факс 8719176, e-mail: sou8@abv.bg, www.8sou.com

УТВЪРЖДАВАМ:

Милена Аначкова
Директор на 8. СУ Васил Левски
Заповед № 809/10.09.2018 г.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Програмата е създаден на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование, обсъдена е на заседание на Обществения съвет на 07.09.2018 г. и е приета от Педагогическия съвет, протокол № 11/10.09.2018 г.

Въведение

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на

8. СУ „Васил Левски“ за превенция на ранното напускане на образователната система са:

- ✓ Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 - 2020)
- ✓ План за 2016- 2017 г. за изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013- 2020)
- ✓ Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 - 2020)
- ✓ План за действие по изпълнение на националната стратегия за образователната интеграция на ученическите малцинства (2015 - 2020)
- ✓ Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 - 2020)
- ✓ Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 - 2020 година
- ✓ Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество /2010-2020 г./
- ✓ Национална стратегия на р България за интегриране на ромите /2012 - 2020 г./;
- ✓ Целите и задачите на „десетилетие“ на ромското включване /2005 - 2015 г./;
- ✓ Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- ✓ Закон за предучилищното и училищно образование;
- ✓ Наредба за приобщаващото образование;
- ✓ Закон за младежта;
- ✓ Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване до 2020 г.
- ✓ Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 - 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последици са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в скип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. **Превенция на преждевременното напускане на училище в 8. СУ „Васил Левски“** чрез:
 - анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система,
 - идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях
 - плануване на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане;
2. **Интервенция** срещу преждевременното напускане на училище чрез:
 - 2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите.
 - 2.2. Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество
 - 2.3. Кариерно ориентиране и консултиране.
3. **Политики за компенсиране** на ефекта от преждевременното напускане на училище
 - Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я
 - завръщане на преждевременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение: самостоятелна, комбинирана;
 - популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, младежки информационно-консултантски центрове, регионални и местни центрове;
 - създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати;

- Кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Социално-икономически причини;
2. Образователни причини;
3. Етнокултурни причини;
4. Институционални причини;
5. Причини, свързани със здравния статус;

✓ Социално-икономически причини:

- ✓ Лошото качество на живот на определени социални слоеве;
- ✓ Ниските доходи - невъзможност за покриване на разходите (учебници, тетрадки, дрехи, храна);
- ✓ Поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра;
- ✓ Използване на детето, непосещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);

✓ Образователните причини:

- ✓ затрудненията при усвояване на учебния материал;
- ✓ слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище;
- ✓ наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;

✓ Етнокултурни причини:

- ✓ по-ранното стъпване в брак;
- ✓ страх на родителите поради опасност от откраждане;
- ✓ по-ниска ценност на образованието;

✓ Психологически причини:

- ✓ Чувство за неуспех;
- ✓ Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
- ✓ Самовъзприемане: „нямах късмет“, „не ми провървя“, усещане за ограничен контрол върху събитията;

✓ Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образованието и науката, което е естествен координационен център на междусекторните действия за намаляване на преждевременното напускане на училище

✓ Причини, свързани със здравния статус;

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на детските градини и училищата за приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на

материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

8. СУ „Васил Левски“ - София е едно от училищата в България, в което няма отпаднали ученици. Това се дължи най-вече на последователната политика на образователната институция в посока реализиране на дейности, подчинени на принципите за:

- **всеобхватност на дейностите** - осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес
- **публичност и прозрачност на цялостната политика** - чрез интернет страницата на училището и партньорството с медиите, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики,
- **обратна връзка** с институции, родители, педагогически съветник, класни ръководители, ученици и учители,
- **приемственост** - чрез съхраняване на традициите и недопускане да се забрави доброто старо, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция.
- **Идентифициране на рисковите фактори** - доклад анализи на педагогически съветник и класни ръководители.

Политиките и мерките, които 8. СУ предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете, а именно:

Семейни и социални причини:

1. *Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици от центъра на града; по-ниска самооценка, невъзможност за прибиране в населеното място - загубване на детето.* Мерки: - Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.
2. *Трудова миграция на родителите.* Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата. Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези деца - Детска педагогическа стая.
3. *Липса на грижи* от страна на изоставени деца за по-малките братя и сестрички, както и за болни членове на семейството; Мерки: Оказване на социална помощ - чрез дарения, грижи за изхранването на тези деца от фирмата - доставчик на закуски и обяд, както и получаване на социални стипендии;
4. *Недостатъчна образованост на родителите* и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден - домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи; Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в училище; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически съветник и мотивиране и приобщаване към училищната общност.

5. *Чести конфликти между агресивни родители* - побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за детето и класният ръководител поема грижите за детето в образователната институция.

6. *Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.*

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залагане в тематичните разпределения на актуални за младежкото развитие теми; осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по-важни мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

- Управление на информацията за преждевременно напусналите училище. Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чийто класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/;
- Координиране действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник и училищното ръководство;
- Квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант;

КОНКРЕТНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА

1. Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността;
2. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
3. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.

- създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
- насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
- участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
- други дейности, определени с правилника за дейността на институцията.

4. Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище

5. Поставяне на ученика в **АКТИВНА ПОЗИЦИЯ** по отношение на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал - превръщането на училището в **ПРИЯТНО И ЖЕЛАНО МЯСТО** за учениците чрез използване на **ИНОВАТИВНИ** педагогични методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда в нови модели на класни стаи и места за извънучебни занимания;

6. Извършване на ефективна **ДИФЕРЕНЦИРАНА** работа с учениците с намалена успеваемост;

7. Изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането;

8. Провеждане на анкета с тези ученици за установяване на проблема;

9. Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес. Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез **ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ОБРАЗОВАТЕЛНО-ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА**, свързана с училищни и извънучилищни мероприятия и дейности;

- Извънкласни дейности за превенция на поведението при деца с риск от отпадане;
- Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
- Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват;

10. ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ и работа с родителската общност:

- Приобщаването на учениците към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия.
- Посещения в помощни училища, домове за сираци и бездомници, домове за възрастни хора;
- Организиране на Дарителска кампания;
- Утвърждаване на превантивна възпитателна работа в училище с акцент всеки свободен учител да отговаря за отстранените от час ученици.
- Провеждане на тематични родителски срещи

11. ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ - лекции, беседи, семинари свързани с обучението на учениците по:

- Наркомания, алкохол, тютюнопушене.
- Сексуално образование и предпазване от СПИН.
- Продължаване на превантивната възпитателна работа на класните ръководители като дейностите се интегрират с цел оказване на помощ с Консултативен младежки център за помощ и подкрепа, с Комисията за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /КБППМН/;
- Поставянето на приоритет в работата на класните ръководители формирането на личностни умения у учениците за адекватно **СОЦИАЛНО ПОВЕДЕНИЕ** в съвременните динамични обществено-икономически условия.

12. Спазване на Координационния механизъм за деца в риск.

- Включване на местните власти и социалните партньори като равноправни участници в такъв координационен механизъм;

Провеждат се и редица други дейности, довели в годините до утвърждаването на училището като институция която работи с грижа за всеки ученик!